

Inschrijvingsrecht realiseren voor iedereen

Beleidsvoorstellen en aanbevelingen

26/03/2018

In deze bijdrage bekijken we, vanuit onze praktijkervaring, de noodzakelijke voorwaarden voor een goed draaiend centraal aanmeldingsregister dat sociale correctie toelaat en een inschrijving garandeert voor iedereen. Daarnaast gaan we ook in op twee andere zaken die fysieke wachtrijen veroorzaken, namelijk het capaciteitsprobleem en de (perceptie van) kwaliteit van scholen.

Een goed draaiend Vlaams aanmeldingssysteem

Er zijn verschillende lokale aanmeldingsystemen en ook op Vlaams niveau wordt uitgekeken naar een centraal aanmeldingssysteem (hier naar Antwerps voorbeeld kortweg CAR genoemd). Vanuit de praktijk stellen we vast dat een aantal structurele ingrepen nodig zijn om een centraal aanmeldingssysteem zo goed mogelijk te laten draaien, zodat elke ouder en elke leerling kan kiezen voor een pedagogisch project waarin zij of hij gelooft.

- Een allereerste en misschien wel de belangrijkste inspanning die nodig is bij het aanmelden en inschrijven, is het bereiken van alle ouders en leerlingen. Dat betekent concreet dat er inspanningen nodig zijn voor de **toeleiding van kwetsbare ouders en leerlingen** naar de scholen en naar de aanmeldingsprocedure. Zij moeten eenvoudig kennis kunnen maken met de verschillende scholen. Daarvoor zijn meerdere communicatiekanalen (niet enkel digitaal) nodig zodat ook die doelgroep bereikt wordt. Bovendien vraagt het een intensieve samenwerking tussen lokale diensten, lokale (middenveld-)actoren en scholen. Een regierol, en dus een oprecht engagement, ligt daarvoor bij het lokale bestuur.
- De rol van lokale besturen en LOP's is hier niet te onderschatten. Krijtlijnen zijn immers op Vlaams niveau vast te leggen, maar andere zaken (criteria, contingents,...) zijn sterk afhankelijk van de lokale context (aantal scholen, capaciteit, inplanting, populatie van wijken,...) en moeten dus lokaal in te vullen zijn. Garanties om lokale actoren die deze doelgroepen bereiken, te betrekken in de uitwerking, zijn daarom broodnodig en cruciaal vanuit het gelijke kansenperspectief. **Participatie van de betrokken partijen, dus ook kwetsbare ouders en leerlingen, moet gegarandeerd worden.**
- De opmaak van het centraal aanmeldingsregister op Vlaams niveau is erbij gebaat om **transparant en grotendeels uniform** te zijn voor alle scholen. Dat maakt controle haalbaar. Voor de controle zelf kan de mosterd gerust gehaald worden bij

het officiële en uniforme inschrijvingsregister dat gecontroleerd wordt door de verificateur. Door software aan elkaar te koppelen, boeken we winst op drie vlakken: minder planlast voor scholen, de scholencarrousel beperken en de controle vergemakkelijken. Met deze aanpak zou onoverzichtelijkheid voor ouders en leerlingen voor een stuk kunnen worden vermeden, en kunnen de systemen tussen regio's makkelijker op elkaar worden afgestemd.

- Voor een goed werkend CAR zien we ook een rol weggelegd voor de **Commissie inzake Leerlingenrechten (CLR)**. We volgen de vraag van de CLR om de opdracht rond de goedkeuring van een lokaal CAR en de beslissingen over de naleving van de regels van het inschrijvingsrecht te splitsen. Voor deze laatste opdracht moet de CLR het statuut krijgen van een bestuurlijk rechterlijk college. Dit is de manier om de rechtsbescherming van leerlingen en ouders te versterken en duidelijkheid te scheppen over de gevolgen van een beslissing van de CLR voor scholen.
- Tussendoor geven we een praktische aanbeveling over **de afstemming van infomomenten en aanmeldingsperiodes**. Scholen plannen vandaag vaak hun infomomenten lang nadat de aanmeldingsperiode verstreken is. We stellen voor om die twee momenten op elkaar af te stemmen, zodat ouders en leerlingen zich kunnen informeren vooraleer de aanmeldingsperiode ingaat. Specifiek voor het secundair onderwijs moet de inschrijvingsdatum best zo laat mogelijk vallen, zodat alle leerlingen een zo goed mogelijk idee hebben van de richting die ze uit willen.

Een sociale mix in elke school

- Voor het basisonderwijs kan het principe van de dubbele contingentering waardevol zijn om een sociale correctie door te voeren. Het toepassen van voorrangsgroepen (broer of zus, indicator/niet-indicator) en het ingeven van ordeningscriteria (voorkeur en afstand) zijn alvast sterke tools om de sociale mix te bevorderen en de buurt te versterken. Tegelijk stellen we vast dat de dubbele contingentering niet de enige mogelijke aanpak is om de segregatie bij schoolgaande kinderen tegen te gaan. We houden de poort open voor andere mogelijkheden, die kunnen verschillen naargelang de lokale context. We pleiten wel voor een **decretaale verplichting om mechanismen in te bouwen die de sociale mix verder bevorderen**.
- **Specifiek voor het secundair onderwijs** wijst de Vlaamse Scholierenkoepel erop dat de ordeningscriteria broer of zus en afstand minder relevant zijn. Er is nood aan verder onderzoek om de impact van de criteria te evalueren. We pleiten ook hier voor een decretaale verplichting om mechanismen in te bouwen die de sociale mix verder bevorderen (op maat van secundair).
- Vandaag zijn het vooral scholen in gemeenten met een capaciteitsprobleem die uitgedaagd worden om hun kostbare plaatsen juist te verdelen. Naast de planlast bij de school zelf, is er ook de druk bij kwetsbare gezinnen, die bang zijn om uit de

boot te vallen. Ouders die hun weg snel vinden in het systeem kunnen vaak ook het vlotst op de juiste plaats aanmelden en dus binnen geraken. Het is noodzakelijk om kwetsbare gezinnen beter toe te leiden, waar mogelijk zelfs in een voorschools traject (vóór de kleuterschool). Daarom stellen we voor dat **zowel scholen als lokale actoren ook de nodige ondersteuning krijgen om vooral kwetsbare ouders en leerlingen te helpen bij het aanmelden en toeleiden**. Om een inschatting te maken van de tijdsinvestering die dit met zich meebrengt, kan een bevraging (of studie) gebeuren bij de scholen die reeds jaren ervaring hebben met het lokale CAR (als richtlijn).

- Voor scholen die door de veranderende populatie voor een grote uitdaging staan, is extra ondersteuning noodzakelijk, wil de overheid ook de kwaliteit in deze scholen garanderen. **Gelijke onderwijskansenprojecten waarbij er samenwerking is tussen school, het gezin en de buurt verdienen daarom versterking.**

Een plaats voor elk kind vraagt meer dan een aanmeldingssysteem

Een goed draaiend centraal aanmeldingsregister ligt volgens ons, met de nodige aandachtspunten, binnen handbereik. Zoals gezegd zijn echter niet enkel het aanmeldingssysteem maar ook de capaciteit van de scholen en de kwaliteitsgarantie van belang.

- Vlaanderen draagt de kwaliteit van het onderwijssysteem hoog in het vaandel. We vragen dan ook dat men voldoende blijft investeren in **procesbegeleiding van scholen** om die kwaliteit te bieden voor alle leerlingen.
- Investeer in **infrastructuur** en dus in scholenbouw. Daarvoor maakte de minister al heel wat middelen vrij, maar we stellen vast dat er lokaal een tekort aan plaatsen blijft. Tegelijk vragen we om aandacht te hebben voor de inplanting van de scholen in de buurt. Zijn er veranderingen op til in de buurt, dan moet daar ook voldoende capaciteit in de scholen tegenover staan.

Conclusie

Een centraal Vlaams aanmeldingsregister heeft enkele aandachtspunten. Zeker de sociale mix, maar vooral ook het belang van een goede toeleiding van kansarme groepen naar de scholen. Beide vragen extra inspanningen, die best ook vanuit de Vlaamse overheid kunnen gefaciliteerd worden, zodat elke school een goed werkbaar sociale mix krijgt.

Bovendien zal, zo leren we uit de nu al lopende aanmeldingssystemen, de inzet op een centraal aanmeldingsregister niet volstaan om te vermijden dat er weerstand komt van ouders en van scholen over de inschrijvingsprocedures. Er dient ingezet te worden op het creëren van een breed maatschappelijk draagvlak en een 'heerlijk heldere' communicatie.

Enkel op die manier zullen we het inschrijvingsrecht realiseren voor iedereen.

Deze tekst is opgesteld en uitgedragen door Samenlevingsopbouw, Netwerk tegen Armoede en Minderhedenforum.

De Vlaamse Scholierenkoepel werd ook geconsulteerd.